

IFAU

Institutet för arbetsmarknads- och
utbildningspolitisk utvärdering

Kan politisk ojämlikhet utbildas bort?

**Karl-Oskar Lindgren
Sven Oskarsson
Christopher Dawes**

RAPPORT 2014:26

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) är ett forskningsinstitut under Arbetsmarknadsdepartementet med säte i Uppsala. IFAU ska främja, stödja och genomföra vetenskapliga utvärderingar. Uppdraget omfattar: effekter av arbetsmarknads- och utbildningspolitik, arbetsmarknadens funktionssätt och arbetsmarknadseffekter av socialförsäkringen. IFAU ska även sprida sina resultat så att de blir tillgängliga för olika intressenter i Sverige och utomlands.

IFAU delar även ut forskningsbidrag till projekt som rör forskning inom dess verksamhetsområden. Forskningsbidragen delas ut en gång per år och sista dag för ansökan är den 1 oktober. Eftersom forskarna vid IFAU till övervägande del är nationalekonomer, ser vi gärna att forskare från andra discipliner ansöker om forskningsbidrag.

IFAU leds av en generaldirektör. Vid institutet finns ett vetenskapligt råd bestående av en ordförande, institutets chef och fem andra ledamöter. Det vetenskapliga rådet har bl.a. som uppgift att lämna förslag till beslut vid beviljandet av forskningsbidrag. Till institutet är även en referensgrupp knuten där arbetsgivar- och arbetstagersidan samt berörda departement och myndigheter finns representerade.

Rapporterna finns även i tryckt format. Du kan beställa de tryckta rapporterna via telefon eller mejl. Se nedanstående kontaktinformation.

Postadress: Box 513, 751 20 Uppsala
Besöksadress: Kyrkogårdsgatan 6, Uppsala
Telefon: 018-471 70 70
Fax: 018-471 70 71
ifau@ifau.uu.se
www.ifau.se

IFAU har som policy att en uppsats, innan den publiceras i rapportserien, ska seminariebehandlas vid IFAU och minst ett annat akademiskt forum samt granskas av en extern och en intern disputerad forskare. Uppsatsen behöver dock inte ha genomgått sedvanlig granskning inför publicering i vetenskaplig tidskrift. Syftet med rapportserien är att ge den ekonomiska politiken och den ekonomisk-politiska diskussionen ett kunskapsunderlag.

Kan politisk ojämlikhet utbildas bort?^a

av

Karl-Oskar Lindgren^b, Sven Oskarsson^c och Christopher Dawes^d

2014-12-16

Sammanfattning

I den här rapporten undersöker vi hur införandet av den nya grundskolan i Sverige på 1950- och 1960-talen påverkade sannolikheten för individer med olika socialt ursprung att kandidera till viktiga politiska poster. Studien baseras på en analys av 800 000 individer födda 1943–1955 som omfattades av den försöksverksamhet som föregick införandet av den nya grundskolan. Vi finner att grundskolereformen hade en relativt starkt utjämnande effekt på sannolikheten att bli nominerad till allmänna val. Före reformen var nominerings-sannolikheten mer än en tredjedel högre för individer från icke-arbetarklasshem jämfört med individer från arbetarhem. Motsvarande skillnad efter reformen var knappt en fjärdedel. I absoluta tal finner vi att effekten av socialt ursprung på sannolikheten att bli nominerad minskade med upp till 40 procent till följd av grundskolereformen.

---

^a Denna rapport är en sammanfattning av IFAU Working Paper 2014:29. Rapporten har finansierats med hjälp av anslag från Vetenskapsrådet. Vi är tacksamma för detaljerade kommentarer från Olle Folke, James Fowler, Helena Holmlund, Tim Johnson, Martin Lundin, Mikael Persson och Marcus Österman.

^b IFAU, Uppsala universitet och UCLS, karl-oskar.lindgren@statsvet.uu.se.

^c Uppsala universitet och UCLS, sven.oskarsson@statsvet.uu.se.

^d New York University, cdawes@nyu.edu

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
2	Grundskolereformen: innehåll och genomförande	5
3	Datamaterialet.....	8
4	Empiriska resultat.....	11
4.1	Grundskolereformens effekter.....	13
4.2	Ytterligare analyser.....	17
5	Slutsatser.....	19

1 Inledning

Alla medborgares lika rätt att kandidera till politiska poster är en av demokratins grundbultar. Samtidigt vet vi att politikerna i världens demokratier sällan utgör något representativt tvärsnitt av de medborgare de är satta att företräda. Resultaten från tillgänglig forskning på området är tydliga: oavsett land och politisk nivå tenderar personer från socio-ekonomiskt gynnade grupper att vara överrepresenterade inom politiken (Matthews 1984; Norris 1997; Carnes 2013).

Huruvida denna skevhet ska anses utgöra ett problem eller inte är en fråga som har debatterats så länge den representativa demokratin har existerat. En vanlig uppfattning är att överrepresentationen av vissa grupper bara är ett problem om den innebär att de politiker vi får inte är de som är bäst lämpade för uppgiften. Andra menar istället att social representativitet är en nödvändig förutsättning för genuin politisk representation då de flesta människors förmåga att leva sig in i andras situation är relativt begränsad. De båda sidorna i denna debatt är dock eniga om en sak: i en demokrati ska chanserna att bli politiker inte bero på vilka ens föräldrar är.

Frågan om hur man bäst minskar betydelsen av socialt ursprung inom politiken har därför varit föremål för omfattande diskussion både bland debattörer och forskare. Inte minst är det många som har pekat på utbildningssystemets viktiga roll i detta avseende. Debattörer från höger till vänster har föreslagit ökad utbildning som ett effektivt sätt att minska klassklyftorna i samhället.

Argumentet att *lika tillgång till utbildning* för barn från olika social bakgrund ska generera *lika möjligheter* senare i livet har också legat till grund för många av de skolpolitiska reformer som har genomförts i Sverige. Den stora grundskolereform som initierades på 1950-talet och slutfördes på 1960-talet är ett bra exempel på detta. Förespråkarna för reformen, som medförde en förlängning av grundskolan och avskaffandet av uppdelningen i folk- och realskola, såg den som ett viktigt steg mot ökad social och ekonomisk jämlikhet.

Inspirationen kom från tankar om ett klasslöst samhälle och avskaffande av eliter. Man antog att klyftorna mellan klasserna skulle minska om såväl arbetar- som medel- och överklassbarnen skolades på samma sätt. Att alla gavs samma skolning, lika tillgång till utbildning, skulle ge ett utjämnat och platt samhälle (Almgren 2006, s. 25).

Implementeringen av det nya grundskolesystemet var ett omfattande projekt som pågick under 20 år. Den kombination av genomgripande förändringar och ambitiösa målsättningar som kännetecknade den svenska grundskolereformen gjorde att reformen har rönt omfattande uppmärksamhet långt utanför Sveriges gränser (Husén 1986). En internationell utbildningsforskare har till och med gått så långt att hon utnämnt den svenska grundskolereformen till ”ett mönsterexempel på progressiv skoldemokratisering genom rationell utbildningsplanering” (Lyon 2001, s. 513).

I linje med de politiska ambitionerna bakom grundskolereformen har mycket av den tidigare forskningen på området handlat om hur de genomförda förändringarna påverkade jämlikheten i olika sociala och ekonomiska avseenden, exempelvis gällande studieresultat, rekrytering till högre utbildning, yrkesval och inkomst (t.ex. Eriksson och Jonsson 1993; Meghir och Palme 2005; Holmlund m.fl. 2011; Svensson 2011).

Syftet med denna rapport är att komplettera tidigare forskning genom att undersöka huruvida förändringarna i grundskolesystemet även bidrog till ökad jämlikhet på det politiska området. Mer precist ställer vi frågan om effekten av socialt ursprung på sannolikheten att inneha viktiga politiska uppdrag minskade till följd av grundskolereformen. Genom att besvara denna fråga kan vi bidra till att förbättra kunskapsläget om utbildningssystemets betydelse för våra folkvalda församlingars sociala representativitet.

Studien baseras på en analys av 800 000 personer födda 1943–1955 och som omfattades av grundskolereformen. Vi undersöker sedan vilka av dessa individer som kandiderat till kommunfullmäktige, landstingsfullmäktige eller riksdagen i valen 1991–2010. För att göra det troligt att de observerade förändringarna verkligen är en effekt av grundskolereformen, snarare än en effekt av andra faktorer utnyttjar vi det faktum att olika kommuner genomförde reformen vid olika tidpunkter.

Trots att det gått relativt lång tid från det att undersökningspersonerna genomgick grundskolan till dess att vi studerar deras politiska aktivitet finner vi betydande effekter av grundskolereformen. Bland de personer som inte omfattades av det nya grundskolesystemet var sannolikheten att kandidera för ett politiskt parti, någon gång under undersökningsperioden, ungefär en tredjedel lägre bland individer som vuxit upp i arbetarklasshem än bland de vars föräldrar inte tillhörde arbetarklassen. Motsvarande skillnad efter reformen var knappt en fjärdedels lägre sannolikhet. I absoluta tal minskade effekten av social bakgrund med så mycket som 40 procent till följd av reformen.

Rapporten är upplagd på följande sätt. I nästa avsnitt ger vi en kort beskrivning av grundskolereformens innehåll och genomförande. Därefter följer ett

avsnitt om data och ett som presenterar de empiriska resultaten. Avslutningsvis finns ett avsnitt som sammanfattar och diskuterar de viktigaste slutsatserna. För utförligare diskussioner och beskrivningar av teori, data och metod hänvisar vi till den längre engelskspråkiga versionen av rapporten (Lindgren m.fl. 2014).

2 Grundskolereformen: innehåll och genomförande

Den stora grundskolereform som genomfördes i Sverige under 1950- och 1960-talen beskrivs ofta som ett formativt moment i den svenska utbildningshistorien. Efter en halvsekel lång politisk strid avskaffades det så kallade parallellskolesystemet till förmån för en ny sammanhållen nioårig grundskola. Därigenom, har det sagts, övergick Sverige ”från vad vi numera kan kalla den gamla skolan till en ny skola” (Marklund 1981, s. 11).

Det tidigare parallellskolesystemet hade kännetecknats av en relativt tidig differentiering av utbildningen. De elever som planerade att läsa vidare efter det grundläggande stadiet gick vidare till realskolan efter fjärde (eller sjätte) klass medan övriga elever gick kvar i den sjuåriga folkskolan.¹ Det innebar i praktiken en tidig sortering av elever där barn med olika social bakgrund ofta hölls åtskilda i olika typer av skolor. Medan folkskolorna huvudsakligen befolkades av barn från arbetarklasshem, var barn från bättre bemedlade hem kraftigt överrepresenterade på läroverken (t.ex. Proposition 1950:70, 35).

Under mellankrigstiden hade det stått en hård kamp om det så kallade bottenskoleprogrammet där många socialdemokrater och liberaler argumenterat för att parallellskolesystemet borde avskaffas till förmån för ett system där folkskolan skulle ombildas till en sammanhållen sexårig bottenskola för alla svenska barn. De konservativa krafter som värnade det gamla systemet hade dock gått vinnande ur denna strid.

När samlingsregeringen upplöstes efter kriget, och socialdemokraterna återfick regeringsmakten på egen hand, tillsattes dock en bred parlamentarisk kommission, den så kallade skolkommissionen, för att återigen se över frågan om skolsystemets organisering.

När skolkommissionen presenterade sitt huvudbetänkande 1948 föreslogs att parallellskolesystemet skulle avvecklas och att folkskolan skulle göras om till en nioårig obligatorisk grundskola. Vidare argumenterade kommissionen för att olika typer av samhällsorienterande ämnen skulle ges större utrymme i läroplanen. De föreslog bland annat införandet av ett särskilt ämne benämnt samhällskunskap som skulle syfta till att ge eleverna ”de färdigheter och den

---

¹ I några kommuner, huvudsakligen de större städerna, förlängdes den obligatoriska folkskolan så småningom till åtta år.

inledande orientering, som de behöver, för att ett fortsatt sysslande med samhällsfrågor inte skall bereda dem för stora intellektuella svårigheter” (SOU 1948:27, s. 166).

Tre huvudsakliga argument fördes fram till stöd för den föreslagna nyordningen. Det första argumentet var av ekonomisk natur. Genom att förlänga den obligatoriska utbildningen med två år och senarelägga valet om vidareutbildning skulle den begåvningsreserv som ansågs finnas kunna tas i bättre anspråk, vilket skulle medföra positiva effekter för landets ekonomiska utveckling.²

Ett andra argument tog fasta på reformens tänkta sociala konsekvenser. Utgångspunkten var att kunskap innebär makt och att bildning i ett demokratiskt samhälle därför aldrig fick tillåtas ”bli ett prerogativ för någon viss samhällsgrupp. I alla dess former bör den vara tillgänglig för varje uppväxande samhällsmedlem efter hans förmåga att taga emot, utan hänsyn till kön, hemort, social ställning och ekonomiska villkor” (Proposition 1950:70, s. 60). I förlängningen tänktes en sådan utjämning av bildningen kunna bidra till klasssamhällets avskaffande (jfr Berg 2014).

Nära relaterat till detta argument betonades även reformens betydelse för att stärka demokratin och den sociala sammanhållningen i samhället. Genom att hålla samman elever med olika social bakgrund och studiebegåvning i ett gemensamt klassrum skulle skolan bli ”ett samhälle i smått”, vilket skulle bidra till ökad förståelse för andra samhällsgruppers behov och önskingar. Förhoppningen var också att den gemenskapsanda som man antog skulle växa fram inom skolans väggar senare skulle komma till uttryck inom det bredare samhällslivet (SOU 1948:27, s. 34ff.).

Argumenten till förmån för reformen stod dock inte oemotsagda. Fortfarande fanns ett betydande motstånd mot reformen på många håll, inte enbart bland konservativt sinnade politiker utan även bland stora föräldra- och lärargrupper som befarade att införandet av en enhetlig grundskola skulle försämra kvaliteten på utbildningen.

Lösningen på dessa motsättningar blev en kompromiss som innebar att den nya grundskolan skulle genomföras på försök i ett antal kommuner och att det slutgiltiga beslutet i frågan sedan skulle fattas på basis av erfarenheterna från denna försöksverksamhet.

Försöksverksamheten inleddes skolåret 1949/1950 med att Skolöverstyrelsen (SÖ) beviljade 14 kommuner rätten att inrätta den nya typen av nioårig grundskola. Försökskommunerna valdes inte ut slumpmässigt utan

---

² Vidare sågs reformen även som ett sätt att hantera den kraftiga ökning i efterfrågan på utbildning som man under en tid hade kunnat observera.

kommunerna fick anmäla sitt intresse att delta i försöket till SÖ som sedan valde ut kommuner baserat på kriterier som befolkningstillväxt, lokala utbildningsbehov och tillgång på lokaler och lärare. Även om försöket inleddes i relativt blygsam skala växte det snabbt i omfattning och allt fler kommuner kom att omfattas av försöket. Vid försöksperiodens slut 1962 hade över 400 kommuner anslutit sig till försöket (Marklund 1981, s. 97).³ I takt med att försöksverksamheten växte blev det också tydligt att den nya skolformen i praktiken var här för att stanna. Det kom därför inte som någon överraskning när riksdagen 1962 fattade beslut om att samtliga kommuner, senast 1969, skulle ha genomfört övergången till den nya nioåriga grundskolan.

Det faktum att olika kommuner genomförde grundskolereformen vid olika tidpunkter är inte bara en intressant historisk omständighet, utan det innebär också avsevärt förbättrade möjligheter att utvärdera reformens effekter. Anledningen är att vi under en period hade ett system där elever boende i samma kommun men födda olika år, eller personer födda samma år men boende i olika kommuner, kunde befinna sig i olika skolsystem med olika lång skolplikt. Som flera forskare har påpekat gav den svenska grundskolereformen därmed upphov till en kvasi-experimentell situation med ovanligt goda möjligheter till effektutvärdering (Meghir och Palme 2005; Holmlund 2007).

I tidigare forskning har man undersökt hur grundskolereformen har påverkat olika typer av sociala och ekonomiska utfall, såsom inkomst, övergång till högre utbildning, hälsa och brottslighet (Meghir och Palme 2005; Holmlund m.fl. 2011; Lager and Torssander 2012; Meghir m.fl 2011; Hjalmarsson m.fl. 2014). I flera av dessa fall visar resultatet att individer som gick i den nya grundskolan klarade sig bättre än jämförbara individer som gick i det gamla skolsystemet. Genom att de positiva effekterna av reformen framför allt tycks ha varit koncentrerade till individer från mindre socioekonomiskt resursstarka hem finns det även visst stöd för argumentet att reformen bidrog till att minska de sociala och ekonomiska klyftorna i samhället.

I den här rapporten ska vi komplettera denna forskning genom att studera huruvida grundskolereformen även bidrog till ökad politisk jämlikhet. Det vill säga, vi kommer att använda det naturliga experiment som reformen gav upphov till för att studera om effekten av socialt ursprung på sannolikheten att inneha viktiga politiska uppdrag minskade till följd av grundskolereformen.

---

³ Vid försöksperiodens början var Sverige uppdelat i 2500 kommuner, men genom kommun-reformen 1952 kom antalet kommuner att reduceras till 1037.

3 Datamaterialet

Skolstartsåldern vid försöksverksamhetens början var sju år. I de kommuner som medverkade i grundskoleförsöket inleddes övergången till det nya skolsystemet i årskurserna 1 och 5. Genom att försöksverksamheten pågick från 1949 till 1962 var de äldsta personer som omfattades av försöket födda 1938 (startade femte klass 1949) medan de yngsta var födda 1955 (startade första klass 1962). I vårt inledande urval ingår därför samtliga individer födda mellan 1938 och 1955 som gick i grundskolan i Sverige.

Uppgifter om exakt vilka individer i de aktuella årskullarna som omfattades av det gamla respektive nya skolsystemet finns tyvärr inte tillgängliga i offentliga register. För att avgöra vilka personer som ingick i försöket med den nya grundskolan kommer vi istället att använda oss av den information om reformdeltagande på kommunnivå som Helena Holmlund har tagit fram (se Holmlund 2007). Genom att kombinera information om vilka kommuner som deltog i försöket olika år med uppgifter om i vilken kommun olika individer bodde 1960 kan vi skapa en indikator för reformstatus på individnivå.

En smärre komplikation i detta avseende är att vi saknar information om boendekommun före 1960 och då kan de äldre årskullarna som berördes av grundskoleförsöket redan ha flyttat hemifrån i relativt stor utsträckning. För att hantera det problemet kommer vi i den kommande analysen att fokusera på personer födda 1943–1955.⁴ Som nämnts ovan startade dock försöksverksamheten i väldigt blygsam skala, vilket innebär att endast en liten andel av individerna födda 1938–1942 omfattades av den nya skolformen. Att exkludera dessa årskullar från analysen utgör därför inget allvarligt problem.

En annan viktig variabel, givet rapportens syfte, är socialt ursprung. Ett mått på socialt ursprung som ofta används i den här typen av studier är föräldrarnas klasstillhörighet (se t.ex. Erikson och Jonsson 1993). Av skäl som både har att göra med datatillgång och teoretisk relevans är detta även det mått som kommer att utnyttjas här. Mer precist har vi använt information om föräldrarnas yrkestillhörighet 1960 för att skilja mellan individer från arbetar- respektive icke-arbetarhem.⁵

---

⁴ Holmlund (2007) visar att andelen av individerna i en årskull som bor tillsammans med sin biologiska mor 1960 faller påtagligt för årskullarna födda före 1943.

⁵ I ett första steg använde vi ett kodningsschema utarbetat av Erikson och Jonsson (1993) för att koda om yrkesinformationen i Folk- och bostadsräkningen 1960 till den sjukklassiga socioekonomiska gruppering som användes av SCB i den offentliga statistiken på 1980-talet. Individer från arbetarhem är de vars föräldrar är kodade som antingen okvalificerade eller kvalificerade arbetare, medan individer från icke-arbetarklasshem är de vars föräldrar återfinns i någon av de fem övriga kategorierna (jordbrukare, egna företagare, lägre, mellan och högre tjänstemän). En mer detaljerad beskrivning av detta mått, och skälen för att använda det, återfinns i Lindgren

Den centrala utfallsvariabeln i den här undersökningen är sannolikheten att inneha viktiga politiska uppdrag. För att undersöka detta kommer vi att använda oss av information från SCB:s register över nominerade och valda. Registret innehåller information om samtliga individer som kandiderat för ett politiskt parti i de kommunal-, landstings- och riksdagsval som hållits under perioden 1991–2010. Dessutom finns för varje val uppgifter om huruvida de olika kandidaterna blev invalda i den aktuella beslutande församlingen eller inte.

Utöver information om reformstatus, socialt ursprung och politiska kandidaturer innehåller vårt datamaterial även uppgifter om olika individuella bakgrundskaraktäristika såsom exempelvis kön, civilstånd, invandrarbakgrund och föräldrarnas födelseår.

I Tabell 1 redovisas grundläggande beskrivande statistik uppdelat på tre olika grupper. Den första kolumnen innehåller medelvärden och standardavvikelser för de olika variablerna för hela det urval som kommer att användas i den empiriska analysen. De övriga två kolumnerna ger motsvarande information för de som nominerats till, respektive valts in i, en beslutande församling vid åtminstone ett tillfälle under perioden 1991–2010.

Av tabellen framgår att 27 778 av de 786 790 personer som ingår i vårt urval blev nominerade till kommunfullmäktige, landstingsfullmäktige eller riksdagen under undersökningsperioden, vilket motsvarar en andel på 3,53 procent. Av dessa var det 8 336 personer, eller 1,06 procent, som faktiskt blev invalda. Vidare kan vi se att en genomsnittlig individ i urvalet blev nominerad (invald) i 0,09 (0,02) val under perioden.⁶

Mot bakgrund av den forskning som diskuterades i inledningen av rapporten är det intressant att notera att våra politiker inte tycks utgöra något representativt tvärsnitt av de väljare de är satta att representera. Jämfört med urvalet i sin helhet har de nominerade och valda i genomsnitt längre utbildning, högre lön, oftare manligt kön och mer sällan invandrarbakgrund.

---

m.fl. (2014). Vi vill också tacka Martin Hällsten för att vi fick ta del av hans programkod för att skapa detta mått.

⁶ Det stora flertalet av politikerna återfinns på den kommunala nivån. Ungefär 80 procent av det totala antalet nomineringar i vårt urval hör till den nivån. Se Lindgren m.fl. (2014) för en mer utförlig diskussion kring detta.

Tabell 1. Deskriptiv statistik uppdelat på grupp

	Alla	Nominerade	Valda
Födelseår	1949,30 (3,48)	1949,21 (3,48)	1949,15 (3,48)
Man	51,02 (50,00)	57,90 (49,37)	57,20 (49,48)
Arbetsinkomst	1488,85 (1089,80)	1587,77 (1064,48)	1774,71 (1082,35)
Utbildning	11,41 (2,65)	12,17 (2,59)	12,46 (2,51)
Invandrarbakgrund	7,35 (26,09)	7,20 (25,85)	7,17 (25,81)
Socialt ursprung	50,45 (50,00)	57,52 (49,43)	57,07 (49,50)
Nominerad	3,53 (1,85)	100,00 (0,00)	100,00 (0,00)
Vald	1,06 (1,02)	30,01 (45,88)	100,00 (0,00)
Nominerad ggr	0,09 (0,54)	2,44 (1,60)	3,60 (1,68)
Vald ggr	0,02 (0,28)	0,69 (1,35)	2,31 (1,52)
N	786 790	27 778	8336

Not: Värdena i tabellen anger medelvärden och standardavvikelser (inom parantes) för de olika variablerna. Arbetsinkomst är mätt i 100-tals kronor och utbildning i år. Med invandrarbakgrund avses här att minst en förälder är född utanför Sverige, medan variabeln socialt ursprung antar värdet 1 för alla individer från icke-arbetarklasshem. Kolumnen Nominerad (Vald) anger sannolikheten att bli nominerad (vald) *åtminstone* en gång under perioden.

Givet syftet med rapporten är det särskilt intressant att studera hur medelvärdet för variabeln socialt ursprung skiljer sig åt mellan de olika grupperna. I urvalet i sin helhet kommer 50,5 procent av individerna från icke-arbetarklasshem medan motsvarande andel bland nominerade och valda är 57,5 respektive 57,1 procent. Det finns således en tydlig koppling mellan familjebakgrund och sannolikheten att bli politiker. Frågan vi ställer här är dock om detta samband förändrades i styrka till följd av grundskolereformen.

Innan vi går över till den empiriska analysen bör det nämnas att vi i denna rapport, mestadels, kommer att fokusera på sannolikheten att bli nominerad, snarare än på sannolikheten att bli vald. Det finns tre huvudsakliga anledningar till att vi gjort detta val.

Först och främst menar vi att det är rimligt att anta att även de som är nominerade men inte blir invalda i de aktuella beslutande församlingarna i genomsnitt har betydligt större *politiskt inflytande* än de som aldrig kandiderar till dessa församlingar. Vanligtvis torde kandidaterna till partilistorna hämtas

bland personer som redan innehar olika typer av förtroendeuppdrag inom partierna, exempelvis inom lokala eller intressebaserade partiföreningar. En annan källa till politiskt inflytande för gruppen nominerade men inte valda är vidare att dessa personer ofta får politiska uppdrag i olika kommunala och regionala nämnder efter valen.⁷

Ett andra skäl att fokusera på nomineringar är att de skillnader som framgår av Tabell 1 mellan grupperna nominerade och valda tycks förhållandevis små jämfört med de skillnader som återfinns mellan båda dessa grupper och gruppen icke-nominerade.⁸ Inte minst gäller detta den för vår analys så centrala variabeln socialt ursprung. Att döma av skillnaderna i medelvärden i tabellen finns det en påtaglig effekt av socialt ursprung på sannolikheten att bli nominerad, däremot tycks det inte finnas någon ytterligare effekt på sannolikheten att bli vald givet att man är nominerad.

En tredje anledning till att vi valt politiska nomineringar som vårt huvudsakliga utfall är av mer metodologisk karaktär. En utmaning med att studera den typ av sällsynta utfall som vi här intresserar oss för är att det kan vara svårt att få tillräcklig statistisk precision i skattningarna även i relativt stora urval. Genom att antalet nominerade individer, i vårt urval, är mer än tre gånger så många som antalet valda individer förbättras våra möjligheter att dra mer precisa slutsatser avsevärt om vi studerar sannolikheten att bli nominerad istället för sannolikheten att bli vald.⁹

I den empiriska analysen i nästa avsnitt kommer vi därför främst att studera om effekten av socialt ursprung på sannolikheten att bli nominerad till viktiga beslutande församlingar minskade till följd av grundskolereformen.

4 Empiriska resultat

Figur 1 ger en översiktlig bild av grundskolereformens utbredning och det sociala ursprungets betydelse för nomineringssannolikheten i olika åldersskullar. I syfte att ge en bättre beskrivning av de mer långsiktiga trenderna i data-materialet har vi valt att här inkludera samtliga individer födda 1938–1958,

---

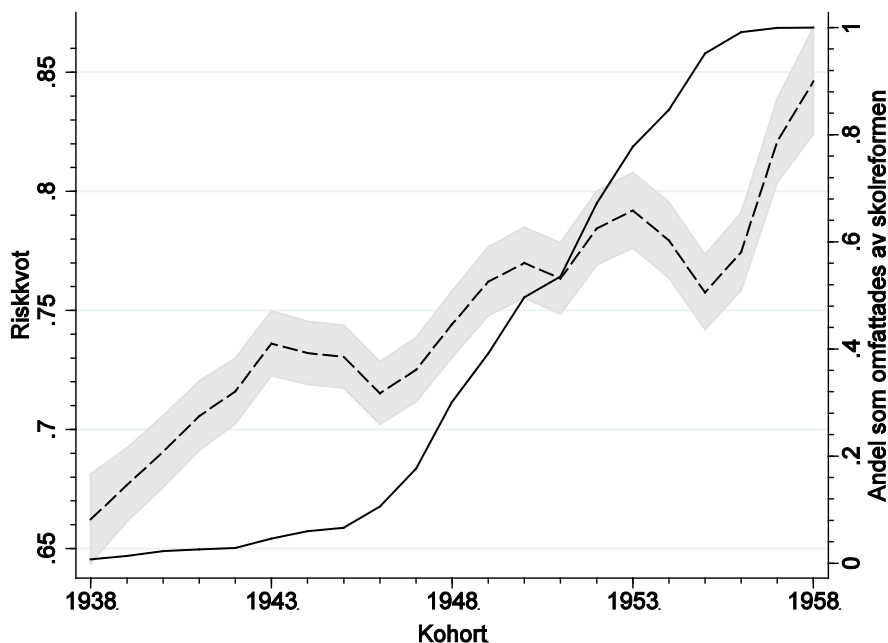
⁷ Bland de personer som var nominerade till kommunfullmäktige, men inte blev invalda, i valen 2006 och 2010 visar siffror från SCB att drygt 60 procent innehade ett förtroendeuppdrag i en kommunal politisk nämnd året därpå.

⁸ Skillnaderna i arbetsinkomst utgör delvis ett undantag, men här skulle skillnaderna mellan de nominerade och valda kunna förklaras av att olika typer av välavlönade politiska uppdrag är mer vanligt förekommande i den senare gruppen.

⁹ Vidare är nomineringssannolikheten betydligt mindre känslig för skillnader i väljarstöd för enskilda partier, över tid och rum, vilket torde bidra till att ytterligare förbättra precisionen i skattningarna.

trots att vi i den senare analysen, av skäl som tidigare har nämnts, enbart kommer att studera de födda mellan 1943 och 1955.

Figur 1. Reformstatus och politisk jämlikhet för födda 1938–1958

Not: Den streckade linjer anger riskkvoten för politiska nomineringar, beräknat som treårigt glidande medelvärde, och den skuggade ytan anger ett 95-procentigt konfidensintervall för denna kvot. Den heldragna linjen anger andelen individer i respektive kohort som omfattades av grundskolereformen.

Den streckade linjen i figuren anger den så kallade riskkvoten som här utgörs av nomineringssannolikheten för individer från arbetarhem dividerat med motsvarande sannolikhet för individer från icke-arbetarhem. Om denna kvot är lägre än 1 innebär det således att personer med mer gynnat socialt ursprung är överrepresenterade i gruppen nominerade (medan en kvot högre än 1 skulle innebära det motsatta).

Som framgår av figuren hade personer från arbetarhem en lägre sannolikhet att kandidera till beslutande församlingar i samtliga studerade åldersskullar. Samtidigt indikerar den långsiktiga trenden att betydelsen av socialt ursprung har minskat över tid. Bland de födda 1938 hade personer från arbetarhem en nomineringssannolikhet som är en tredjedel lägre än sannolikheten för indi-

vider från icke-arbetarhem. För de födda 1958 är motsvarande skillnad mindre än 15 procent.

Den heldragna linjen i Figur 1 visar hur stor andel av individerna i de olika ålderskullarna som omfattades av grundskolereformen. Som tidigare har påpekats var reformens omfattning inledningsvis relativt blygsam. Bland personer födda i början av 1940-talet var det bara några procent som gick i den nya grundskolan. Som figuren visar ökade dock denna andel relativt snabbt när försöksverksamheten spreds till fler kommuner.

Det faktum att det tycks finnas viss samstämmighet i trenden för de två linjerna i Figur 1 skulle kunna tolkas som stöd för tanken att införandet av det nya grundskolesystemet bidrog till ökad politisk jämlikhet. Det finns dock flera anledningar till att vi bör vara försiktiga med att dra allt för långtgående slutsatser på basis av en enkel aggregerad analys av den typ som redovisas i figuren ovan. Ett problem är att även om både den politiska jämlikheten och andelen som omfattades av det nya skolsystemet ökade över tid är sambandet mellan dessa båda variabler, som synes, långt ifrån perfekt. Vidare kan vi utifrån den aggregerade analysen inte uttala oss om huruvida den ökning i den politiska jämlikheten som kan observeras verkligen drivs av de kommuner som vid en viss tidpunkt införde den nya grundskolan eller om liknande utjämnings-tendenser även fanns i övriga kommuner.

I syfte att hantera dessa problem kommer vi att använda oss av en mer avancerad statistisk metod som utnyttjar det faktum att reformen genomfördes vid olika tidpunkter i olika kommuner. Genom att inkludera så kallade kommun- och kohortspecifika effekter i analysen kan vi ta hänsyn till oobserverade faktorer som påverkar utfallet i enskilda kommuner och ålderskullar.¹⁰

4.1 Grundskolereformens effekter

I Tabell 2 presenteras resultaten från en linjär sannolikhetsmodell där utfallsvariabeln antar värdet 1 för alla individer som nominerats i något av valen 1991–2010. Av skäl som beskrivits ovan begränsar vi här analysen till personer födda mellan 1943–1955 och vi lägger dessutom till två ytterligare urvalsrestriktioner. Då det i en del fall råder oklarhet om exakt när reformen infördes exkluderar vi samtliga individer som var ett år ”för gamla” för att omfattas av reformen från huvudanalysen. För att öka jämförbarheten bland de

---

¹⁰ Mer tekniskt använder vi en metod som är känd under den engelska beteckningen difference-in-difference (förändring i förändring) och som jämför förändringen i den politiska jämlikheten vid införandet av grundskolereformen med motsvarande förändring i kommuner som vid en viss tidpunkt ännu inte genomfört reformen. Se Lindgren m.fl. (2014) för en mer utförlig beskrivning av den metod som används.

individer som omfattades och inte omfattades av reformen använder vi vidare ett observationsfönster på, maximalt, sju år runt tidpunkten för reformen. Det vill säga personer som var mer än sju år ”för unga” eller ”för gamla” för att omfattas av reformen exkluderas från urvalet.¹¹

Tabell 2. Effekter av grundskolereformen på sannolikheten att bli nominerad

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Socialt ursprung	1,035*** (0,053)	1,199*** (0,065)	1,244*** (0,082)	1,189*** (0,041)	1,273*** (0,082)
Reformstatus	0,067 (0,099)	0,244*** (0,101)	0,293*** (0,113)	0,234*** (0,098)	0,324*** (0,115)
Socialt ursprung x Reformstatus		-0,355*** (0,089)	-0,454*** (0,127)	-0,335*** (0,063)	-0,516*** (0,176)
Medelsannolikhet	3,53	3,53	3,53	3,53	3,53
Observationer	786 790	786 790	786 790	786 790	786 790

Not: I samtliga modeller inkluderas kontroller för kön, invandrarbakgrund och föräldrarnas födelseår samt kommun- och kohortspecifika effekter. Utöver detta inkluderar modell 3 kontroller för interaktionen mellan (produkten av) socialt ursprung och kohort, modell 4 kontroller för interaktionen mellan socialt ursprung och kommun, och modell 5 kontroller för båda dessa typer av interaktioner. Robusta standardfel klustrade på kommunnivå anges inom parantes. */**/** markerar att skattningen är statistiskt säkerställt skilt från 0 på 10/5/1-procentnivån.

Resultaten i den första kolumnen bekräftar att socialt ursprung har betydelse för sannolikheten att bli nominerad. Den genomsnittliga nominerings-sannolikheten är mer än 1 procentenhet högre bland personer från icke-arbetarklasshem än bland de från arbetarklasshem. Mot bakgrund av att den genomsnittliga sannolikheten att bli nominerad bland individerna i urvalet är 3,5 procent måste detta sägas vara en relativt stor effekt.¹² Om vi istället tittar på koefficienten för variabeln reformstatus ser vi att den är liten och inte statistiskt signifikant. För urvalet som helhet tycks således införandet av det nya grundskolesystemet inte ha påverkat sannolikheten att bli nominerad.

Analysen i kolumn (1) ger dock inget svar på vår huvudfråga om grundskolereformen bidrog till att minska betydelsen av socialt ursprung i politiken. För att undersöka detta måste vi skatta en modell där effekten av socialt ursprung tillåts vara olika för individer som omfattades, respektive inte omfattades, av reformen. I kolumn (2) gör vi detta genom att introducera en ny variabel som utgörs av interaktionen mellan (produkten av) variablerna socialt

¹¹ Se Lindgren m.fl. (2014) för en mer utförlig motivering av dessa urvalsrestriktioner.

¹² För att ytterligare understryka detta kan det nämnas att storleken på koefficienten för socialt ursprung faktiskt är något större än koefficienten för kön (som är 0,96).

ursprung och reformstatus. I denna nya modell representerar koefficienten för variabeln socialt ursprung effekten av denna variabel för de personer som gick i det *gamla skolsystemet*, medan effekten för de personer som gick i det *nya systemet* fås genom att addera koefficienten för interaktionsvariabeln med koefficienten för socialt ursprung.

Resultaten från denna interaktionsanalys ger stöd för tanken att grundskolereformen verkligen bidrog till att minska effekten av social bakgrund. Bland de som inte omfattades av grundskolereformen var nomineringssannolikheten 1,2 procentenheter lägre för personer från arbetarklasshem, medan motsvarande skillnad bland de som omfattades av reformen var 0,8 procentenheter.¹³

För att bättre förstå anledningen till denna utjämning är det fruktbart att även titta lite närmare på vad denna modell säger om effekten av reformstatus. Koefficienten för variabeln reformstatus ska nu tolkas som effekten av införandet av det nya grundskolesystemet bland personer från arbetarhem. Som synes finns det en positiv och statistisk signifikant reformeffekt i denna grupp. Enligt vår skattning ökade den genomsnittliga nomineringssannolikheten bland individer med arbetarklassbakgrund med 0,24 procentenheter till följd av reformen. Bland individer som växt upp i icke-arbetarklasshem finner vi istället att den genomsnittliga nomineringssannolikheten minskade med 0,11 procentenheter till följd av reformen.¹⁴

Att döma av dessa resultat var anledningen att grundskolereformen bidrog till att minska betydelsen av socialt ursprung i politiken att personer från arbetarklasshem kandiderade till politiska poster i högre utsträckning efter reformen, medan personer från icke-arbetarklasshem däremot kom att nomineras i minskad grad.

Resultaten i kolumn (2) bygger dock på antagandet att effekten av socialt ursprung på nomineringssannolikheten var densamma i alla kommuner och årskullar. Om det fanns en variation i betydelsen av socialt ursprung, tvärs kommuner eller kohorter, som samvarierade med tidpunkten för implementeringen av reformen kan dock detta antagande ge upphov till missvisande resultat.

I kolumnerna (3)–(5) i Tabell 2 släpper vi därför gradvis på antagandet att effekten av socialt ursprung var densamma i alla kommuner och årskullar. I kolumn (3) antar vi att effekten var densamma i samtliga kommuner men att

---

¹³ Som nämns i texten beräknas den sistnämnda effekten på följande sätt: $1,199 + (-0,335) \approx 0,8$.

¹⁴ Denna effekt ges av $0,244 + (-0,335) \approx -0,11$. Reformeffekten i denna grupp är dock inte signifikant skild från 0 på 10-procentsnivån ($p=0,33$).

den kunde skilja sig åt för individer födda olika år. I kolumn (4) gör vi det omvända antagandet. I kolumn (5), slutligen, tillåts effekten av socialt ursprung att variera både tvärs kommuner och årskullar.¹⁵

Som framgår i tabellen kvarstår huvudmönstret från den tidigare analysen när vi släpper på antagandet att socialt ursprung hade samma effekt i alla kommuner och årskullar. Det är till och med så att utjämnings effekterna av reformen framstår ännu tydligare när den statistiska modellen görs mindre restriktiv. Enligt den mest flexibla specifikationen i kolumn (5) minskade effekten av socialt ursprung på nomineringssannolikheten med upp till 40 procent till följd av grundskolereformen.¹⁶

Som tidigare diskuterats drivs denna utjämnings effekt av att grundskolereformen påverkade nomineringssannolikheten för personer med olika socialt ursprung i skilda riktningar. Enligt resultaten i kolumn (5) ökade sannolikheten att bli nominerad med 0,32 procentenheter för personer med arbetarklassbakgrund till följd av reformen. Om vi jämför med den genomsnittliga nomineringssannolikheten före reformen i denna grupp representerar denna effekt en ökning med ungefär 9 procent. För personer från icke-arbetarhem bidrog reformen istället till att minska nominerings-sannolikheten med ungefär 5 procent (jämfört med genomsnittet i denna grupp före reformen).¹⁷

Storleken på dessa effekter är i linje med de effekter som man i tidigare forskning har funnit på andra typer av utfall. Exempelvis fann Meghir och Palme (2005, s. 420) att grundskolereformen ökade de framtida lönerna med mellan 3 och 7 procent för individer med lågutbildade fäder, medan motsvarande effekt bland de med välutbildade fäder var en minskning i lönerna med mellan 5 och 7 procent. Som Meghir och Palme påpekar är en tänkbar anledning till den negativa effekten i den senare gruppen att undervisningen i den nya grundskolan höll lägre kvalitet än undervisningen i den tidigare realskolan (som i hög grad befolkats av barn med gynnad familjebakgrund). Detta var ju också någonting som många lärare och föräldrar oroat sig för vid tiden för reformens genomförande.

När det gäller det utfall som studeras i den här rapporten finns det dock också en annan tänkbar anledning till att reformeffekten tycks gå i skilda riktningar i olika grupper. Även om det inte finns ett fast antal platser på

---

¹⁵ Tekniskt sett tillåter vi effekten av socialt ursprung att variera genom att inkludera alla interaktioner mellan kommun (kohort) och socialt ursprung i analysen. Se Lindgren (2014) för en mer utförlig beskrivning.

¹⁶ Enligt resultaten i kolumn (5) var effekten av socialt ursprung 1,3 bland de som inte omfattades av reformen, medan den var 0,8 bland de som omfattades.

¹⁷ Det bör dock påpekas att den negativa reformeffekten för personer från icke-arbetarhem inte når upp till statistisk signifikans på 10-procentsnivån ($p=0,19$).

partilistorna till de allmänna valen finns det vanligtvis ett mycket starkt samband mellan antalet nominerade kandidater och antalet platser i de beslutande församlingarna. I viss utsträckning kommer därför nomineringsprocessen inför de allmänna valen att ha formen av ett nollsummespel där ökad närvaro för en grupp på partilistorna innebär minskad närvaro för en annan grupp. Den negativa reformeffekten bland personer från icke-arbetsmarknad skulle därigenom kunna vara en direkt följd av att nominerings sannolikheten bland personer från arbetsmarknad ökade till följd av reformen.¹⁸

4.2 Ytterligare analyser

Den tidigare analysen gav relativt tydligt stöd för tanken att övergången från det tidigare parallellskolesystemet till den nya sammanhållna nioårig grundskolan bidrog till att öka jämlikheten i rekryteringen till viktiga politiska poster.

I syfte att undersöka resultatens känslighet för olika modellantaganden och skapa en bättre förståelse för vad som drev den reformeffekt som vi observerar har vi dock utfört ytterligare ett antal analyser. Här kommer vi enbart att redogöra för de huvudsakliga slutsatserna från dessa analyser, men de fullständiga resultaten återfinns i rapportens engelskspråkiga version (Lindgren m.fl. 2014).

En första sak som kan noteras utifrån dessa analyser är att våra huvudresultat tycks vara relativt okänsliga för de olika typer av urvalsrestriktioner som vi har använt oss av. Exempelvis kvarstår huvudresultaten i stort sett oförändrade om vi inkluderar även de individer som var ett år ”för gamla” för att omfattas av reformen i analysen eller om vi ökar eller minskar storleken på det observationsfönster kring tidpunkten för reformen som vi använder oss av (som i huvudanalysen är satt till maximalt fjorton år). Ett annan viktig sak är att vi *inte* finner något stöd för att det skulle finnas några trendmässiga skillnader mellan de kommuner som implementerade reformen tidigt och de som implementerade den sent, vilket väsentligt stärker trovärdigheten av vårt empiriska angreppssätt.

Vidare får vi likartade resultat även om vi studerar antalet gånger en person nominerats i de olika valen eller om vi använder individ-valår, istället för individ, som analysenhet. Vi har också skattat modeller där sannolikheten att bli vald utgör den beroende variabeln. Punktskattningarna från dessa modeller överensstämmer väldigt bra med de som redovisas här, men den statistiska precisionen är betydligt sämre när vi använder vald som utfallsvariabel.

---

¹⁸ Denna förklaring till det observerade mönstret blir särskilt trolig i de fall partierna försöker balansera åldersstrukturen på sina listor. Om så är fallet kommer de individer som vill bli nominerade till politiska poster i första hand att konkurrera med andra personer i samma ålder.

Utöver detta har vi även genomfört olika typer av analyser där vi studerar om effekterna ser olika ut i olika grupper i syfte att bättre förstå vad som driver den reformeffekt som vi har observerat. Vi finner då att det finns en viss variation i effekten tvärs olika subgrupper. Mest intressant i detta avseende är att vi finner att effekten av reformen var betydligt mindre för flickor än för pojkar, vilket också ligger väl i linje med vad man funnit i tidigare forskning om grundskolereformen.

Nära relaterat till detta har vi även testat med att ersätta vårt binära mått på socialt ursprung med alternativa och mer detaljerade mått på familjebakgrund. Ett intressant resultat från denna analys är att reformens utjämningseffekter är mest markerade i den nedre delen av klassfördelningen. Det vill säga, reformen tycks i första hand ha stärkt det politiska inflytandet för individer från arbetarklasshem relativt individer från medelklasshem, medan individer från de översta samhällsklasserna var ungefär lika politiskt överrepresenterade före och efter reformen.

Avslutningsvis har vi även genomfört några analyser för att försöka klarlägga *varför* reformen bidrog till att minska den politiska ojämlikheten. Att döma av de analyser som vi har genomfört kan bara en liten del av den observerade reformeffekten förklaras av att reformen ökade den sociala- och geografiska rörligheten i samhället. Däremot bidrog reformen till att minska utbildningsklyftorna mellan olika samhällsklasser genom att det i första hand var personer med arbetarbakgrund som fick en förlängd utbildning till följd av reformen. Det finns också vissa indikationer i data på att både politiskt intresse och vissa typer av färdigheter, som kan tänkas vara viktiga inom politiken, är något högre bland de individer vars högsta avslutade utbildning är nioårig grundskola jämfört med gruppen som enbart genomgått sjuårig folkskola.

Samtidigt bör det påpekas att vårt empiriska angreppssätt är betydligt bättre lämpat för att säga *om* grundskolereformen hade en effekt, än *varför* den hade en effekt. Exempelvis saknar vi, på basis av den analys vi har genomfört, möjlighet att uttala oss om den relativa betydelsen av de olika förändringar som följde med reformen när det gäller skolpliktens längd, undervisningsinnehåll och skolklassernas socio-ekonomiska sammansättning. Vi menar därför att det behövs ytterligare forskning kring de mekanismer som ligger till grund för den effekt som vi har funnit i denna rapport.

5 Slutsatser

Syftet med denna rapport var att undersöka om förändringar i utbildnings-systemet kan påverka graden av politisk jämlikhet i samhället. Mer precis har vi studerat hur avskaffandet av det gamla parallellskolesystemet och införandet av en ny sammanhållen nioårig grundskola, på 1950- och 1960-talen, påverkade sannolikheten för individer med olika socialt ursprung att kandidera till viktiga politiska poster.

Den svenska grundskolereformen är intressant att studera av flera skäl. Metodologiskt sett innebär det faktum att reformen infördes stegvis i olika delar av landet att möjligheterna till effektutvärdering är ovanligt goda. På grund av sin stora omfattning och tydliga ambition att minska klassklyftorna i samhället är dock grundskolereformen också av stort substantiellt intresse. För en modern betraktare är det vidare slående hur stora likheter det finns mellan den debatt som fördes i anslutning till grundskolereformen och dagens debatt om för- och nackdelar med längre och mer sammanhållna gymnasieutbildningar. Även om det naturligtvis finns stora skillnader mellan dåtidens och nutidens Sverige tror vi ändå att dagens skolreformatörer kan lära sig mycket av erfarenheterna från grundskolereformen.

I vår empiriska analys finner vi en relativ stark utjämnings effekt av grundskolereformen på sannolikheten att bli nominerad i allmänna val. Före reformen var nomineringssannolikheten mer än en tredjedel högre för individer från icke-arbetarklasshem jämfört med individer från arbetarhem. Motsvarande skillnad efter reformen var knappt en fjärdedel. I absoluta tal finner vi att effekten av socialt ursprung på sannolikheten att bli nominerad minskade med upp till 40 procent till följd av grundskolereformen.

På ett mer generellt plan utgör denna rapport därmed även ett viktigt bidrag till den långa diskussion som har förts om utbildningsreformer som ett sätt att minska den bristande sociala representativiteten hos våra folkvalda politiska församlingar. Även om vi huvudsakligen har studerat sannolikheten att bli nominerad snarare än vald finns det av två huvudsakliga skäl anledning att tro att reformen även hade en effekt på den socioekonomiska sammansättningen av våra beslutande församlingar. För det första finner vi utjämnings effekter av jämförbar storlek när vi använder vald istället för nominerad som utfallsvariabel, även om den statistiska precisionen är betydligt sämre i dessa modeller. För det andra måste de valda med nödvändighet alltid hämtas ur gruppen nominerade, vilket innebär att det, i alla fall på längre sikt, bör finnas en tydlig koppling mellan den sociala representativiteten hos de nominerade och de valda. För att återknyta till den fråga som ställs i titeln på den här rapporten

menar vi därför att de resultat som vi här har presenterat ger stöd för tanken att politisk ojämlikhet, åtminstone delvis, kan utbildas bort.

Referenser

- Almgren, E. (2006), *Att fostra demokrater*. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis, Uppsala.
- Berg, Gunnar (2014), ”Skolans kommunalisering och de professionellas frirum”, Bilaga 3 i SOU 2014:5.
- Carnes, N. (2013), *White-Collar Government* The University of Chicago Press, Chicago.
- Erikson R. och J. Jonsson (1993), *Ursprung och utbildning: Social snedrektering till högre studier*. SOU 1993:85, Utbildningsdepartementet, Stockholm.
- Holmlund, H. (2007). ”A researchers guide to the swedish compulsory school reform”, Working Paper 2007:9, SOFI, Stockholm.
- Hjalmarsson, R., H. Holmlund, och M. J. Lindquist (2014, kommande), ”The effect of education on criminal convictions and incarceration: Causal evidence from micro-data”, *Economic Journal*.
- Holmlund H., M. Lindahl och E. Plug.(2011), ”The Causal Effect of Parent’s Schooling on Children’s Schooling.” *Journal of Economic Literature*, vol. 49, nr. 3, s. 615–651.
- Husén, T. (1986), ”Why did sweden go comprehensive?”, *Oxford Review of Education*, vol. 12, nr. 2, s. 153–163.
- Lager, A. och J. Torssander (2012), ”Causal effect of education on mortality in a quasi-experiment on 1.2 million Swedes”. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, vol. 109, nr. 22, s. 8461–8466.
- Lindgren K-O., S. Oskarsson och C. Dawes (2014), ”Can political inequalities be educated away?”, Working paper 2014:29, IFAU, Uppsala.
- Lyon, S. (2001), ”Education for modernity: The impact of American social science on Alva and Gunnar Myrdal and the “Swedish mode” of school reform”. *International Journal of Politics, Culture, and Society*, vol. 14, s. 513–537.
- Marklund, S. (1981), *Skolsverige 1950–1975: Del 2 Försöksverksamheten*. Liber, Stockholm.
- Matthews, D. (1984),”Legislative recruitment and legislative careers”. *Legislative Studies Quarterly*, vol. 9, nr. 4, s. 547–585.

- Meghir, C. och M. Palme. (2005), "Educational Reform, Ability, and Family Background." *American Economic Review*, vol. 95, nr. 1, s. 414–424.
- Meghir, C., M. Palme, och M. Schnabel (2011), "The effect of education policy on crime: an intergenerational perspective". Working Paper 2011:20, IFAU, Uppsala.
- Norris, P. (1997), *Passages to Power*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Proposition 1950:70, *Angående riktlinjer för det svenska skolväsendets utveckling*.
- SOU 1948:27, *1946 års Skolkommissions betänkande med förslag till riktlinjer för det svenska skolväsendets utveckling*.
- Svensson, A. (red.) (2011), *Utvärdering Genom Uppföljning. Longitudinell individforskning under ett halvsekel*. Gothenburg studies in Education sciences 305, Göteborg

IFAU:s publikationsserier – senast utgivna

Rapporter

- 2014:1** Assadi Anahita ”En profilfråga: Hur använder arbetsförmedlare bedömningsstödet?”
- 2014:2** Eliason Marcus ”Uppsägningar och alkoholrelaterad sjuklighet och dödlighet”
- 2014:3** Adman Per ”Försummas gymnasieskolans demokratiuppdrag? En kvalitativ textanalys av 2009 års svenska gymnasiereform”
- 2014:4** Stenberg Anders och Olle Westerlund ”Utbildning vid arbetslöshet: en jämförande studie av yrkesinriktad och teoretisk utbildning på lång sikt”
- 2014:5** van den Berg Gerard J., Lene Back Kjærsgaard och Michael Rosholm ”Betydelsen av möten mellan arbetslösa och förmedlare”
- 2014:6** Mörk Eva, Anna Sjögren och Helena Svaleryd ”Blir barn sjuka när föräldrarna blir arbetslösa?”
- 2014:7** Johansson Per, Arizo Karimi och J. Peter Nilsson ”Könsskillnader i hur sjukfrånvaro påverkas av omgivningen”
- 2014:8** Forslund Anders, Lena Hensvik, Oskar Nordström Skans, Alexander Westerberg och Tove Eliasson ”Avtalslöner, löner och sysselsättning”
- 2014:9** Engdahl Mattias ”Medborgarskap, arbetsmarknaden och familjebildning”
- 2014:10** Hallberg Daniel, Per Johansson och Malin Josephson ”Hälsoeffekter av tidigare lagd pensionering”
- 2014:11** Karbownik Krzysztof och Sara Martinson ”Svenska högstadie- och gymnasielärares rörlighet på arbetsmarknaden”
- 2014:12** Hägglund Pathric, Per Johansson och Lisa Laun ”Insatserna inom rehabiliteringsgarantin och deras effekter på hälsa och sjukfrånvaro”
- 2014:13** Regné Johan ”Effekter av yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning för deltagare med funktionsnedsättning, 1999–2006”
- 2014:14** Assadi Anahita och Martin Lundin ”Enhetlighet och träffsäkerhet i arbetsmarknadspolitiken: Hur använder arbetsförmedlare statistisk profilering i mötet med den arbetssökande?”
- 2014:15** Edmark Karin, Markus Frölich och Verena Wondratschek ”Hur har 1990-talets skolvalsreformer påverkat elever med olika familjebakgrund?”
- 2014:16** Karimi Arizo ”Sen familjebildning, täta födelseintervall och kvinnors inkomster”
- 2014:17** Eliasson Tove ”Bankanställdas ursprungsland och egenföretagande bland utrikesfödda”

- 2014:18** Ingmanson Staffan ”Fri rörlighet inom den högre utbildningen och tillgång till svenska studiemedel”
- 2014:19** Andersson Elvira, Petter Lundborg och Johan Vikström ”Arbete, löne-utbetalningar och mortalitet”
- 2014:20** Sibbmark Kristina ”Arbetsmarknadspolitisk översikt 2013”
- 2014:21** Nordlund Madelene och Mattias Strandh ”Selektivitet och jobbchanser bland arbetslösa”
- 2014:22** Angelov Nikolay och Marcus Eliason ”Vilka arbetssökande kodas som funktionshindrade av Arbetsförmedlingen?”
- 2014:23** Angelov Nikolay och Marcus Eliason ”Friställd och funktionsnedsatt”
- 2014:24** Angelov Nikolay och Marcus Eliason ”Lönebidrag och skyddat arbete: en utvärdering av särskilda insatser för sökande med funktionshinder”
- 2014:25** Holmlund Helena, Josefin Häggblom, Erica Lindahl, Sara Martinson, Anna Sjögren, Ulrika Vikman och Björn Öckert ”Decentralisering, skolval och friskolor: resultat och likvärdighet i svensk skola”
- 2014:26** Lindgren Karl-Oskar, Sven Oskarsson och Christopher Dawes ”Kan politisk ojämlikhet utbildas bort?”

Working papers

- 2014:1** Vikström Johan “IPW estimation and related estimators for evaluation of active labor market policies in a dynamic setting”
- 2014:2** Adman Per “Who cares about the democratic mandate of education? A text analysis of the Swedish secondary education reform of 2009”
- 2014:3** Stenberg Anders och Olle Westerlund “The long-term earnings consequences of general vs. specific training of the unemployed”
- 2014:4** Boye Katarina “Can you stay at home today? The relationship between economic dependence, parents’ occupation and care leave for sick children”
- 2014:5** Bergemann Annette och Gerard J. van den Berg “From giving birth to paid labor: the effects of adult education for prime-aged mothers”
- 2014:6** van den Berg Gerard J., Lene Kjærsgaard och Michael Rosholm “To meet or not to meet, that is the question – short-run effects of high-frequency meetings with case workers”
- 2014:7** Avdic Daniel, Petter Lundborg och Johan Vikström “Learning-by-doing in a highly skilled profession when stakes are high: evidence from advanced cancer surgery”
- 2014:8** Mörk Eva, Anna Sjögren och Helena Svaleryd “Parental unemployment and child health”

- 2014:9** Johansson Per, Arizo Karimi och J. Peter Nilsson “Gender differences in shirking: monitoring or social preferences? Evidence from a field experiment”
- 2014:10** Eliasson Tove och Oskar Nordström Skans “Negotiated wage increases and the labor market outcomes of low-wage workers: evidence from the Swedish public sector”
- 2014:11** Engdahl Mattias “Naturalizations and the economic and social integration of immigrants”
- 2014:12** Hallberg Daniel, Per Johansson och Malin Josephson “Early retirement and post-retirement health”
- 2014:13** Karbownik Krzysztof “The determinants of teacher mobility in Sweden”
- 2014:14** Karbownik Krzysztof “Job mobility among high-skilled and low-skilled teachers”
- 2014:15** Karbownik Krzysztof “Do changes in student quality affect teacher mobility? Evidence from an admission reform”
- 2014:16** Edmark Karin, Markus Frölich och Verena Wondratschek “Sweden’s school choice reform and equality of opportunity”
- 2014:17** Karimi Arizo “Effects of the timing of births on women’s earnings – evidence from a natural experiment”
- 2014:18** Karimi Arizo “The spacing of births and women’s subsequent earnings – evidence from a natural experiment”
- 2014:19** Eliasson Tove “Immigrant entrepreneurship and the origin of bankers”
- 2014:20** Johansson Per, Lisa Laun och Mårten Palme “Pathways to retirement and the role of financial incentives in Sweden”
- 2014:21** Andersson Elvira, Petter Lundborg och Johan Vikström “Income receipt and mortality – evidence from Swedish public sector employees”
- 2014:22** Felfe Christina och Rafael Lalive “Does early child care help or hurt children’s development?”
- 2014:23** Nordlund Madelene och Mattias Strandh “The relation between economic and non-economic incentives to work and employment chances among the unemployed”
- 2014:24** Mellander Erik “Transparency of human resource policy”
- 2014:25** Angelov Nikolay och Marcus Eliason “Factors associated with occupational disability classification”
- 2014:26** Angelov Nikolay och Marcus Eliason “The differential earnings and income effects of involuntary job loss on workers with disabilities”
- 2014:27** Angelov Nikolay och Marcus Eliason “The effects of targeted labour market programs for job seekers with occupational disabilities”

- 2014:28** Carlsson Mikael, Julián Messina och Oskar Nordström Skans “Firm-level shocks and labor adjustments”
- 2014:29** Lindgren Karl-Oskar, Sven Oskarsson och Christopher T. Dawes “Can political inequalities be educated away? Evidence from a Swedish school reform”

Dissertation series

- 2014:1** Avdic Daniel “Microeconomic analyses of individual behaviour in public welfare systems”
- 2014:2** Karimi Arizo “Impacts of policies, peers and parenthood on labor market outcomes”
- 2014:3** Eliasson Tove “Empirical essays on wage setting and immigrant labor market opportunities”
- 2014:4** Nilsson Martin “Essays on health shocks and social insurance”
- 2014:5** Pingel Ronnie “Some aspects of propensity score-based estimators for causal inference”